Elektromechanik/elektromechanička pro výtahy (kód: 26-011-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (kód: 26)
Týká se povolání: Elektromechanik pro výtahy
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v základních pojmech a vztazích v elektrotechnice	3
Bezpečnost při obsluze a práci na elektrických zařízeních výtahů	3
Ochrana před úrazem elektrickým proudem	3
Jištění elektrických zařízení výtahů a kladení vedení	3
Orientace v technické dokumentaci elektrického zařízení výtahu, používání dokumentace při montáži a servisu elektrického zařízení výtahu	3
Měření elektrických veličin, vyhodnocení naměřených hodnot	3
Provádění činností při montáži, instalaci a opravách elektrických zařízení výtahů	3
První pomoc při úrazu elektrickou energií	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 16.12.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v základních pojmech a vztazích v elektrotechnice

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést základní vztahy v elektrotechnice – mezi elektrickým napětím, proudem, odporem, výkonem a prací pro stejnosměrný a střídavý proud; uvést a vysvětlit základní pojmy a vztahy (Ohmův zákon, odpor vodiče, stejnosměrný a střídavý proud, výkon a práce stejnosměrného proudu, zdánlivý, jalový a činný výkon střídavého proudu, impedance, účiník) a jednotky elektrických veličin	Ústní ověření
b) Vysvětlit principy řešení jednoduchých elektrických obvodů s odpory a impedancemi řazenými sériově a paralelně s využitím typových schémat zapojení jednotlivých druhů výtahů	Ústní ověření nad schématy
c) Popsat rozdělení a značení elektrických sítí nn s uvedením charakteristiky druhů elektrických sítí z hlediska ochrany před úrazem elektrickým proudem (sítě TN, TT, IT, SELV, PELV, FELV, rozdíl mezi sítěmi TN-C a TN-S)	Ústní ověření nad schématy
d) Popsat způsoby označení vodičů a svorek s uvedením přehledu značení vodičů a svorek elektrických zařízení a instalací (poznávací barvy na vodičích, jejich značení na výkresech, značení svorek na výkresech, jejich grafické značky, rozdíly mezi soustavami DC a AC, mezi vodiči izolovanými a holými)	Ústní ověření a grafické znázornění
e) Popsat stupně ochrany krytem pomocí IP kódu, vysvětlit účel a funkci ochrany před dotykem živých částí krytem, význam jednotlivých číslic a písmen IP kódu, stupně ochrany před vniknutím pevných cizích těles a před dotykem nebezpečných částí, stupně ochrany před škodlivými účinky vody	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Bezpečnost při obsluze a práci na elektrických zařízeních výtahů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit rozdíl mezi obsluhou a prací na elektrickém zařízení (co se rozumí obsluhou, co se považuje za práci na elektrických zařízeních, co se rozumí pojmem kvalifikace osob pro obsluhu elektrických zařízení a pro práci na elektrických zařízeních), vysvětlit termíny: práce podle pokynů, pod dohledem, pod dozorem	Ústní ověření
b) Popsat opatření pro zajištění bezpečnosti při práci na elektrickém zařízení výtahu bez napětí, vysvětlit termín „práce na elektrických zařízeních bez napětí“, postup zajištění beznapěťového stavu elektrického zařízení výtahu v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření
c) Popsat opatření pro zajištění bezpečnosti při práci na elektrickém zařízení výtahu pod napětím, vysvětlit termín „práce na elektrických zařízeních pod napětím“, kvalifikace pro práci pod napětím, opatření pro zajištění bezpečnosti v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření
d) Popsat opatření pro zajištění bezpečnosti při práci v blízkosti živých částí elektrického zařízení výtahu, vysvětlit termín „práce v blízkosti částí pod napětím“, opatření pro zajištění bezpečnosti v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Ochrana před úrazem elektrickým proudem

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat prostředky základní ochrany, vysvětlit jejich funkci, uvést jednotlivé prostředky základní ochrany (základní izolace, přepážky a kryty, zábrany, ochrana polohou, omezení napětí, omezení ustáleného dotykového proudu a náboje), vysvětlit účel, funkci a uplatnění prostředků základní ochrany v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření
b) Uvést přehled opatření pro ochranu před úrazem elektrickým proudem, popsat typická ochranná opatření (vhodné kombinace prostředku pro zajištění základní ochrany a nezávislého prostředku pro zajištění ochrany při poruše) v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření
c) Vysvětlit princip a funkci proudového chrániče, uvést příklady možného použití v elektrických instalacích a u výtahů, předvést způsob zapojení zakreslením do schématu elektrického obvodu výtahu	Ústní ověření nad schématem

Je třeba splnit všechna kritéria.

Jištění elektrických zařízení výtahů a kladení vedení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit princip působení ochrany proti nadproudům v souladu s účelem jištění vedení proti přetížení a zkratu, princip působení pojistky a jističe v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření
b) Popsat základní zásady pro kladení elektrických vedení v souladu se způsoby spojování vodičů, ukládání kabelů a vodičů v kabelových prostorech a kanálech, kladení pohyblivých přívodů	Ústní ověření
c) Uvést hlavní zásady pro montáž a zapojení elektrického zařízení výtahu z hlediska jištění obvodů a kladení vodičů	Ústní ověření
d) Popsat druhy a provedení pohyblivých přívodů u výtahů v souladu s postupy montáže a zapojení pohyblivých přívodů pro spojení pohybující se klece výtahu s pevnými částmi výtahu a jejich provedení v souladu s požadavky českých technických norem	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v technické dokumentaci elektrického zařízení výtahu, používání dokumentace při montáži a servisu elektrického zařízení výtahu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se v technické dokumentaci elektrického zařízení výtahu podle druhů elektrotechnické dokumentace výtahů (technická zpráva, dispozice, zapojovací schéma, liniové schéma), vysvětlit její účel a obsah	Ústní ověření nad technickou dokumentaci
b) Rozlišit na elektrotechnických výkresech schematické značky elektrických přístrojů, obvodů, obvodových prvků a součástek podle elektrotechnických schémat, identifikovat elektrické přístroje, obvody, obvodové prvky a součástky	Ústní ověření nad technickou dokumentaci
c) Orientovat se v elektrických obvodech výtahů způsobem umožňujícím zařízení proměřovat a opravovat podle předloženého schématu elektrického obvodu, navrhnout potřebná měření a určit měřicí místa v souladu s elektrickým schématem	Praktické předvedení s ústním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria.

Měření elektrických veličin, vyhodnocení naměřených hodnot

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Volit vhodné měřicí metody měření elektrických veličin a přístroje podle vlastností běžných druhů měřicích přístrojů, volit odpovídající měřicí přístroje v závislosti na metodě a charakteru měření, ověřit správné činnosti měřicích přístrojů (postačuje předvést požadované kompetence pro jednu měřicí metodu)	Praktické předvedení s ústním zdůvodněním
b) Změřit a následně diagnosticky vyhodnotit elektrická a elektronická zařízení podle metod měření běžně používaných při diagnostice elektrických obvodů, zvolit postup vhodné měřicí metody, sestavit měřicí obvody, vyhodnotit naměřené údaje z měřicích přístrojů (postačuje předvést sestavení jednoho typu měřicího obvodu)	Praktické předvedení s ústním zdůvodněním

Je třeba splnit obě kritéria.

Provádění činností při montáži, instalaci a opravách elektrických zařízení výtahů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Upravit konce vodičů, zhotovit formy a svazky praktickým předvedením úpravy konců žil šňůry pohyblivého přívodu, odizolovat konce pevných vodičů, zhotovit jednoduché svazky vodičů pro instalaci v rozváděči (postačuje předvést požadované kompetence pro jedno z uvedených zadání)	Praktické předvedení
b) Provést zapojení elektrického zařízení výtahu – zapojit hlavní vypínač výtahu, výtahový stroj, výtahový rozváděč, pohon samočinných dveří, bezpečnostní obvod a řídicí obvod (postačuje předvést požadované kompetence na jednom zařízení)	Praktické předvedení
c) Provést montáž a zapojení pomocného elektrického zařízení výtahu - zapojit osvětlení strojovny a šachty, zásuvek ve strojovně, v prohlubni a na kleci, dorozumívacího zařízení (postačuje předvést požadované kompetence na jednom zařízení)	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

První pomoc při úrazu elektrickou energií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit účinky elektrického proudu na člověka, uvést příklady přímých a nepřímých účinků elektrického proudu na lidský organismus, vliv velikosti a frekvence proudu a doby jeho působení	Ústní ověření
b) Popsat a demonstrovat poskytnutí první pomoci při úrazu elektrickým proudem, postup záchranných prací v závislosti na rozsahu úrazu (vyproštění, ověření životních funkcí, oživovací pokusy, ošetření poranění, přivolání lékařské pomoci)	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Vstupní požadavky:

- Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována pro oblast práce ve výškách a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - https://www.nsp.cz/jednotka-prace/elektromechanik-pro-vytah#zdravotni-zpusobilost).
- V případě, že uchazeč není držitelem stupně odborné způsobilosti elektrotechnik, či vedoucí elektrotechnik,autorizovaná osoba před začátkem zkoušky provede školení a přezkoušení dle § 9, nařízení vlády č. 194/2022 Sb. opožadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činností na elektrickém zařízení a na odbornou způsobilost velektrotechnice, a to na činnosti na elektrických zařízeních, se kterými uchazeč při zkoušce přijde do styku a bude s nimimanipulovat. O školení a přezkoušení provede autorizovaná osoba písemný záznam. Čas na školení a přezkoušení není zahrnut do doby vykonávání zkoušky, a ani do doby přípravy na zkoušku.

Praktické ověření kompetence "Provádění činností při montáži, instalaci a opravách elektrických zařízení výtahů" se provádí na výtahu a výtahovém zařízení, které je zcela odpojeno od přívodu elektrické energie.

Požadavky pro činnost dle této profesní kvalifikace:
Pro výkon povolání/činnosti je potřeba splňovat požadavky na odbornou způsobilost v elektrotechnice, a to minimálně v rozsahu § 6 (elektrotechnik), nařízení vlády č. 194/2022 Sb. o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činností na elektrickém zařízení a na odbornou způsobilost v elektrotechnice.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat požadavek na vzdělání:

- Střední elektrotechnické vzdělání s maturitní zkouškou nebo vysokoškolské elektrotechnické vzdělání a minimálně 5 let praxe při provádění montáží, servisu nebo revizí či zkoušek výtahů, nebo ve funkci učitele odborného výcviku v elektrotechnických oborech a současně musí splňovat odbornou způsobilost v elektrotechnice minimálně v rozsahu § 6 (elektrotechnik), nařízení vlády č. 194/2022 Sb. o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činností na elektrickém zařízení a na odbornou způsobilost v elektrotechnice.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

A) Autorizovaná osoba musí disponovat potřebnou dokumentací v tištěné nebo elektronické podobě:

Zákony, právní a technické předpisy, ve znění pozdějších předpisů
•nařízení vlády č. 378/2001 Sb.
•vyhláška MMR ČR č. 268/2009 Sb.
•vyhláška MMR ČR č. 398/2009 Sb.
•vyhláška MV ČR č. 23/2008 Sb.
•zákon č. 250/21 Sb.
•nařízení vlády č. 194/2022 Sb.
Harmonizované a národní české technické normy v aktuálním platném znění
•ČSN EN 81-20:2015
•ČSN EN 81-50:2015
•ČSN EN 81-21:2009+A1:2013
•ČSN EN 81-28:2003
•ČSN EN 81-31:2010
•ČSN EN 81-40:2009
•ČSN EN 81-41:2011
•ČSN EN 81-43:2010
•ČSN EN 81-58:2003
•ČSN EN 81-70:2003 +A1:2005
•ČSN EN 81-71:2005 +A1:2007
•ČSN EN 81-72:2016
•ČSN EN 81-73:2016
•ČSN EN 81-77:2014
•ČSN EN 81-80:2004
•ČSN EN 81-82:2014
•ČSN EN 13015: 2001 +A1:2009
•ČSN EN 12015:2014
•ČSN EN 12016:2014
•ČSN EN 12385-1:2002 +A1:2009
•ČSN EN 12385-5:2004
- ČSN EN 50214 ed. 2:2007
- ČSN EN 50110-1 ed. 2:2015
- ČSN EN 50100-2 ed. 2:2011
- ČSN EN 33 200-4-41 ed. 2:2007

•ČSN EN 60204-1:2007
•ČSN EN 60204-32 : 2009
•ČSN EN ISO 13857:2008
•ČSN EN ISO 12100-1:2011
•ČSN ISO 25745-1:2013
•ČSN ISO 4190-1:2013
•ČSN ISO 4190-3:1992
•ČSN ISO 4190-5:2006
•ČSN ISO 4190-6:1982
•ČSN ISO 7465:2009
•ČSN P CEN/TS 81-11:2011
•ČSN P CEN/TS 81-83:2010
•ČSN P CEN/TS 81-76:2012
•ČSN 27 4002:2018
•ČSN 27 4007:2014
•ČSN 27 4011:2018
•ČSN 27 4014:2007
•ČSN 27 4210:2004

B) Autorizovaná osoba musí pro řádné provedení zkoušky disponovat materiálně-technickým vybavením:

Výtahový stroj trakční, výtahový stroj bubnový, hlavní vypínač, omezovač rychlosti, koncový vypínač, výtahový rozváděč s reléovým řízením, výtahový rozváděč s mikroprocesory, vodítka klece, vodítka vyvažovacího závaží, nárazníky klece/vyvažovacího závaží, rám vyvažovacího závaží, napínací závaží OR, šachetní dveře, dveřní uzávěrka, zavírač/dovírač, ovládačová kombinace ve stanici, osvětlení šachty, klec výtahu, závěs klece, odkláněcí magnet / křivka DU, ovládačová kombinace v kleci, ovládání revizní jízdy, nosné prostředky, elektrická instalace strojovny, elektrická instalace šachty, mazací plán, schémata zapojení elektrických zařízení a instalací výtahů, vodiče, nářadí, měřicí přístroje vhodné pro demonstraci montáže a instalace, diagnostikování poruch a opravy elektrických, elektromechanických, elektrotepelných a elektronických dílů (částí) výtahových zařízení a instalací ve strojovnách, šachtách, klecích a nástupištích výtahů.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby místo pro konání zkoušky vyhovovalo základním požadavkům na zajištění bezpečnosti práce spolu s odpovídajícími hygienickými limity platnými pro oblast daného charakteru zkoušek.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 5 až 7 hodin. Doba trvání ústní části zkoušky nejvýše 2 hodiny (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro vyhrazená zařízení, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
PS Unie výtahového průmyslu ČR